

Dirk Steinbach, P. Chakravarti, Karsten Elmoose-Østerlund és Perényi Szilvia (2017). Kiadja: Testnevelési Egyetem, Sportmenedzsment Tanszék, Budapest

Gyorsjelentés SPORTEGYESÜLETEKNEK

N°3

Magyarország – 2017. szeptember 15.

SIVSCE 2015-2017

Az európai sportklubok kutatása - A kutatás eredményei a gyakorlatban

Kiválasztott célcsoportok strukturális integrációja az európai sportegyesületekben

CÉLKITŰZÉS

Miről szól?

A 'Gyorsjelentés Sportegyesületeknek N°3' a kiválasztott célcsoportok (nők, fogyatékkal élők, idősek, fiatalok, etnikai kisebbségek, bevándorlók) sportegyesületeken belüli **strukturális integrációjáról** szól, vagyis arról a kérdésről, hogy a sportegyesületek valóban nyitottak-e minden társadalmi csoport befogadására.

ELMÉLETI HÁTTÉR

Mi a strukturális integráció?

A strukturális integráció a társadalmi integráció egyik aspektusa. Ha a társadalmi beilleszkedést folyamatként értelmezzük, akkor a strukturális integráció e folyamatnak az első lépése lehet → 1. ábra. Ebben a szakaszban az integráció egyszerűen a hivatalos tagsággal egyenlő. Ezzel összefüggésben akkor biztosított strukturális integráció egy sportegyesületben, amikor minden társadalmi csoport azonos módon kap hozzáférést a sportegyesületi tagsághoz, és a teljes lakosságban képviselt arányukkal egyező az egyesületi tagsági képviseletük is.

A sportegyesületbe történő integráció minőségi szempontjait a szocio-kulturális és szocio-afektív (közösségi) integráción keresztül elemezzük → Gyorsjelentés N°4

JELENTŐSÉGE

Miért kell a sportegyesületeknek és a szövetségeknek foglalkozni a strukturális integráció kérdésével?

Számos társadalmi-politikai nyilatkozatban megfogalmazták azt a társadalmi igényt - az Európai Sport Chartától (1975/1992) a fogyatékkal élők jogairól szóló ENSZ-egyezményig (2008) -

, hogy minden embernek egyenlő esélyt kell biztosítani a sportoláshoz és a testmozgáshoz. Az is elmondható, hogy a szervezett keretek közötti sportolás Európa szerte támogatott. A különböző célcsoportok számára történő sportolás biztosítása érdekében a sport ernyőszervezetei és szövetségei az elmúlt évtizedek alatt már több programot és projektet bonyolítottak le.

Hogy ezek az erőfeszítések mennyire hozták meg gyümölcsüket a sportegyesületek szintjén, hogy a mindenkit bevonó sport felé valóban történt-e elmozdulás, olyan kérdések, melyek megválaszolásával hasznos ismereteket lehet nyújtani a sportszövetségek és sportegyesületek részére.

A társadalmi beilleszkedés aspektusai a sportegyesületekben

I. STRUKTÚRÁLIS INTEGRÁCIÓ

A különböző társadalmi csoportok sportegyesületi tagként történő képviselete az összlakosság-hoz viszonyítva, valamint kisebbségi csoportok joga sportklubok alakítására.
A sportegyesületek törekvései a különböző társadalmi csoportok képviseletének növelésére.

II. SZOCIO-KULTURÁLIS INTEGRÁCIÓ

a.] ASSZIMILÁCIÓ – Annak mértéke, hogy a tagok mennyire érzik úgy, hogy ismerik sportklubjuk és sporttevékenységük normáit és értékeit, és mennyire tudják ezeket tudatosan összehangolni cselekvéseikkel

Tagok erőfeszítései – az akadályok és lehetőségek megtapasztalásán keresztül – a klubban és a sporttevékenységben uralkodó normák és értékek megismerésére és elsajátítására.

b.] PLURALIZMUS - Annak mértéke, hogy a tagok mennyire érzik úgy, hogy személyes vagy csoport normáikat és értékeiket tiszteletben tartja a sportegyesület és annak tagsága.

A sportklubok azon törekvése, mely során a különböző társadalmi háttérrel rendelkező polgárok (multikulturális környezet) elfogadását elősegítő légkört teremtsen.

III. SZOCIO-AFFEKTÍV (KÖZÖSSÉGI) INTEGRÁCIÓ

a.] INTERAKCIÓ – Annak mértéke, hogy az egyes tagok milyen mértékben vállalnak aktív szerepet a klubban –a sporttevékenységben, ön-

b.] AZONOSULÁS- Annak mértéke, hogy a tagok érzelmileg mennyire azonosulnak a

MÓDSZER

Hogyan vizsgáltuk a sportegyesületi strukturális integrációt?

A kutatás összehasonlító adatgyűjtése a **"Társadalmi befogadás és önkéntesség az európai sportegyesületek" - (SIVSCE)** című projekt keretein belül történt. A kutatás részeként két kérdőíves felmérést végeztünk. Az elsőre több mint 35 000 sportegyesület válaszolt 10 európai országból. A második kérdőíves lekérdezés ezt követően készült, amelyben több mint 13 000 egyesületi tagot kérdeztünk meg. A klubtagok abból a közel 650 sportegyesületből kerültek kiválasztásra, amelyek az egyesületi kérdőívvel is felmérésre kerültek. → Gyorsjelentés 1.

A strukturális integrációra vonatkozó kérdések a 2. ábrán bemutatott logikai sor mentén kerültek kiértékelésre: Először a klubképviselők attitűdjeit vizsgáltuk arról, hogy *egy sportegyesületnek milyen mértékben kell nyitottnak lennie a különböző társadalmi csoportok felé*. Másodsor azt kerestük, hogy *mely társadalmi csoportok érdeklik legjobban a klubokat, és milyen lépéseket tesznek ezen célcsoportok elérése érdekében*. Harmadszor pedig azt kerestük, hogy *a sportegyesületek valóban sikeresek-e a célok elérésében, vagyis hogy a kritikus társadalmi csoportok megfelelő arányban képviselve vannak-e a klub tagjai között* → 2. ábra.

Értékelés logikai sora - Strukturális Integráció.

2. Ábra: Értékelési logika - strukturális integráció

(SIVSCE 2015-2017)

A legnagyobb módszertani nehézség ebben a kontextusban az egyes célcsoportokba tartozó tagok arányának pontos meghatározása volt. A sportegyesületek többsége csak életkor és nem alapján tartja nyilván tagjait, nem rendelkeznek differenciált tagsági statisztikákkal az egyéb társadalmi jellemzőkre vonatkozóan, tagnyilvántartási profilok legtöbb esetben nem léteznek. Vizsgálatunkban a klubtagság összetételére vonatkozó információ ezért a megkérdezett sportegyesület képviselőjének becslésén alapul, és így nem mindig egyértelmű, hogy egy adott személy az említett célcsoportok valamelyikéhez tartozik-e vagy sem. Ezt figyelembe

kell venni, amikor a különböző társadalmi csoportok képviseleti arányaira vonatkozó adatokat értelmezzük.

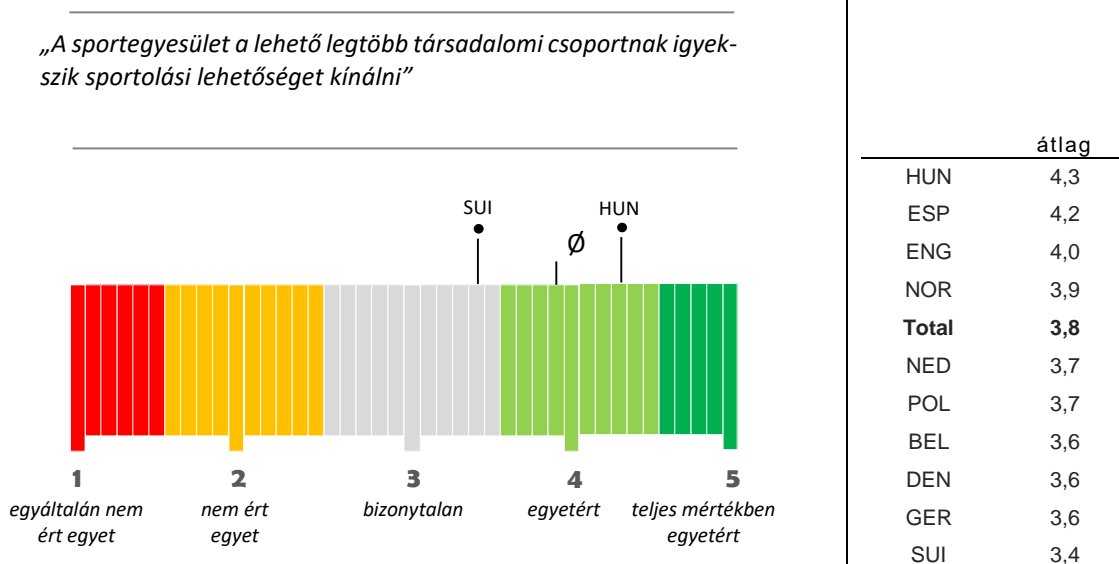
EREDMÉNYEK

Tesznek-e erőfeszítéseket a sportegyesületek a kritikus csoportok bevonására?

A sportklubok olyan önálló szervezetek, amelyek - a sport általános társadalmi küldetésétől függetlenül - maguk döntenek arról, hogy hogyan biztosítanak hozzáférést sportolásához, testgyakorláshoz.

Ebben az összefüggésben megkülönböztetendő a klubok alapvető nyitottsága (mindenkit, aki csatlakozni kíván a klubhoz, örömmel fogadnak), illetve a proaktív nyitott hozzáállása, amikor bizonyos célcsoportok bevonása érdekében és számára célzott programokat, intézkedéseket tesznek.

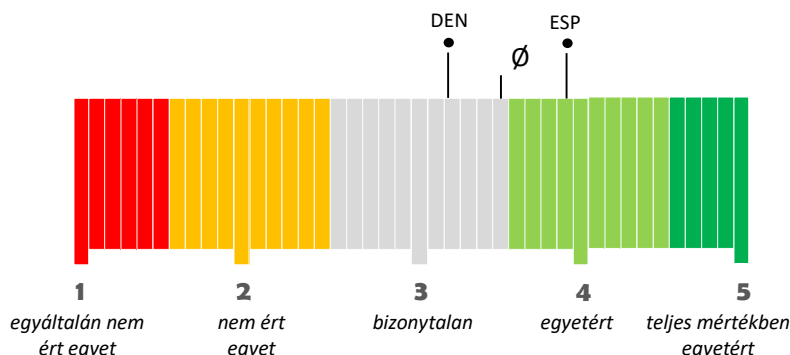
A SIVSCE projekt eredményei azt mutatják, hogy a klubok nagy hányada arra törekszik, hogy minél több célcsoport számára kínáljon sporttevékenységeket. A klubok közel 70%-a állítja, hogy így jár el. Amikor kifejezetten a társadalmilag kiszolgáltatott csoportok integrációjáról kérdeztük a sportegyesületeket, akkor az értékek kissé csökkentek. Mindazonáltal a sportklubok több mint a fele állítja, hogy törekszik ezeknek a kritikus célcsoportoknak a jobb és eredményesebb integrálására →3a és 3b Ábra.

3a. ábra: A sportegyesület a strukturális integrációhoz való hozzáállása

(SIVSCE 2015-2017)

“A klub a sikeres integrálódás érdekében arra törekszik, hogy segítse a társadalmilag kiszolgáltatott csoportokat,”

3b. ábra: A sportegyesület a strukturális integrációhoz való hozzáállása

	M
ESP	3,9
HUN	3,7
GER	3,7
Total	3,5
POL	3,5
ENG	3,5
NED	3,4
BEL	3,3
NOR	3,2
DEN	3,2
SUI	n.a.

(SIVSCE 2015-2017)

Milyen célcsoportokat támogatnak a sportegyesületek célzott intézkedéseikkel?

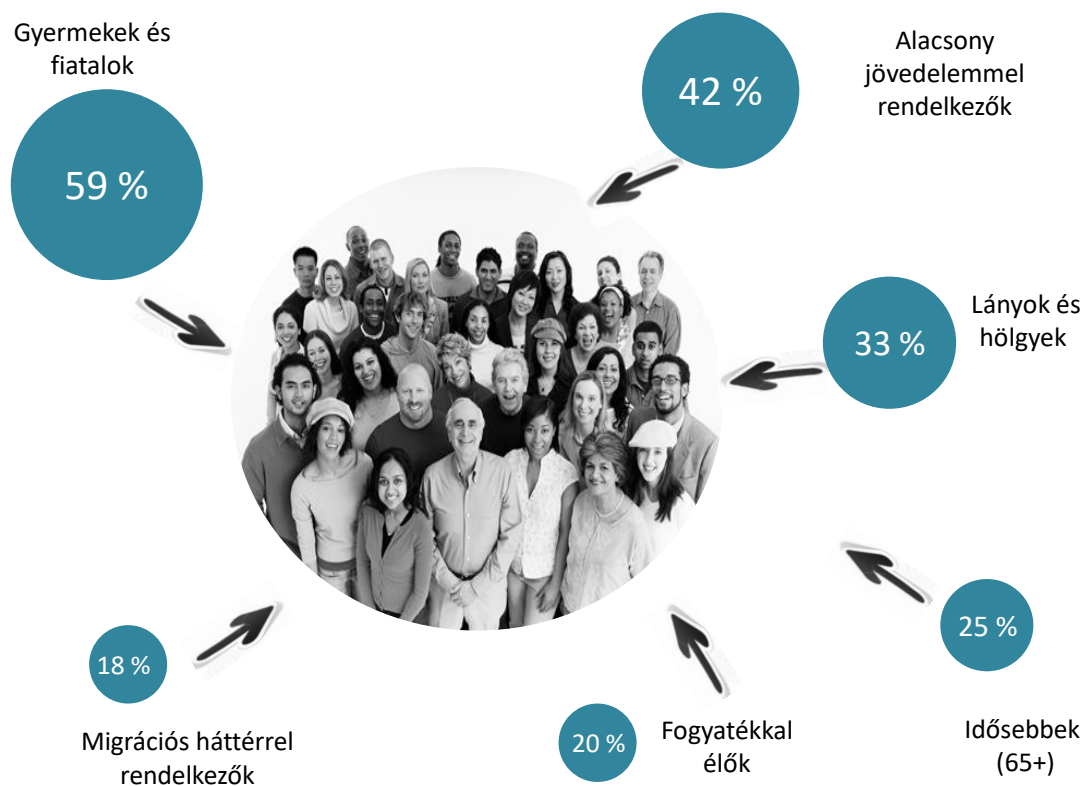
Nem minden sportegyesületnek van célzott intézkedési terve annak érdekében, hogy a különböző célcsoportokat integrálja. Átlagosan azonban a projektben részt vevő országok klubjainak háromnegyede olyan stratégiát folytat, amely legalább egy célcsoportra vonatkozik. A figyelem különösen a gyermekekre, a fiatalokra és az alacsony jövedelemmel rendelkezőkre összpontosul → 4. ábra. Azonban fogyatékkal élőket, illetve bevándorlókat sokkal kevésbé célozzák meg a sportegyesületek különleges kezdeményezésekkel és ajánlatokkal.

Figyelemre méltó a résztvevő országok sportrendszeri közötti nagy különbség. Míg Magyarországon, Spanyolországban, Lengyelországban és Németországban a célcsoportokra irányuló célzott intézkedések számos jellemzően a sportegyesület stratégiájának részét képezi, ez a megközelítés sokkal kisebb szerepet játszik Dániában, Norvégiában, Belgiumban és Hollandiában.

Míg a kutatásban szereplő magyar sportegyesületek mindössze 15%-a nem rendelkezik célcsoport-specifikus intézkedésekkel, szabályozásokkal, addig Belgiumban, Dániában és Angliában a vizsgált klubok mintegy 40%-a.

Ez különösen a szociálisan hátrányos helyzetű célcsoportokra (azaz fogyatékkal élőkre, alacsony jövedelmű és/vagy migráns csoportokra) vonatkozik.

"A sportegyesület különleges kezdeményezéseket dolgozott ki az alábbi társadalmi csoportok részvételének növelése érdekében"

4. ábra: A sportegyesületek kezdeményezéseinek célcsoportjai

(SIVSCE 2015-2017)

Amint várható volt, a sportegyesületek által használt eszközök attól függően változnak, hogy éppen melyik célcsoporthoz szólnak. Az egyes célcsoportok integrációjára vonatkozó stratégiák pedig országonként különböznek egymástól.

Összességében a részvétel növelése érdekében a leggyakrabban bevetett eszköz a speciális sportolási formák biztosítása, a csökkentett tagdíj, illetve sajátos csoportosulások vagy csapatok támogatása; míg ritkán alkalmazott módszer a más sportszervezetekkel vagy helyi hatóságokkal való együttműködés → 5. ábra.

Más európai országokkal szemben Magyarországon, Németországban, Lengyelországban és Spanyolországban működő klubok átlagon felüli mértékben használják a célcsoport-specifikus eszközök bevetését, míg a dán sportegyesületek szinte semmilyen külön intézkedést nem használnak a kritikus társadalmi csoportok irányába.

LEGGYAKRABBAN HASZNÁLT ESZKÖZÖK

1. Speciális sportolási formák
2. Csökkentett tagdíjak
3. Sajátos csoportok / csapatok működtetése

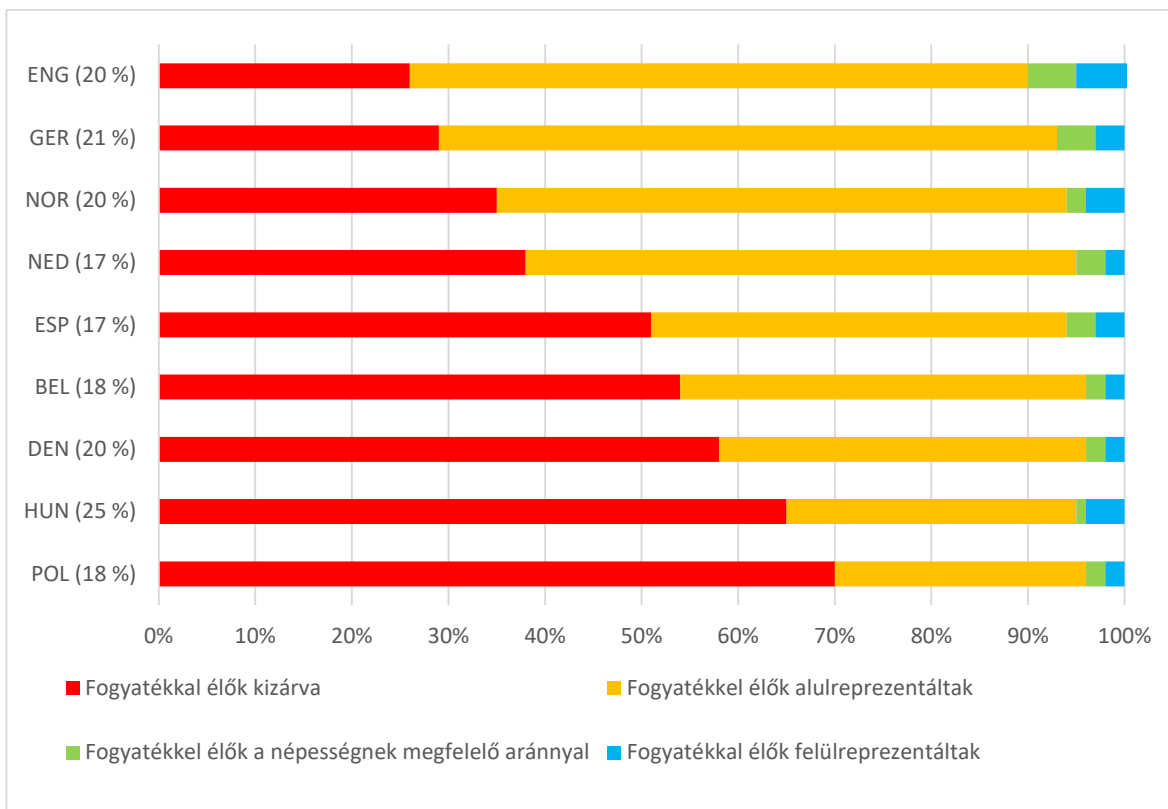
5. ábra: Leggyakrabban használt eszközök a kiválasztott célcsoportok strukturális integrációjához

(SIVSCE 2015-2017)

Mennyire integrálódnak a fogyatékkal élők az európai sportklubokba?

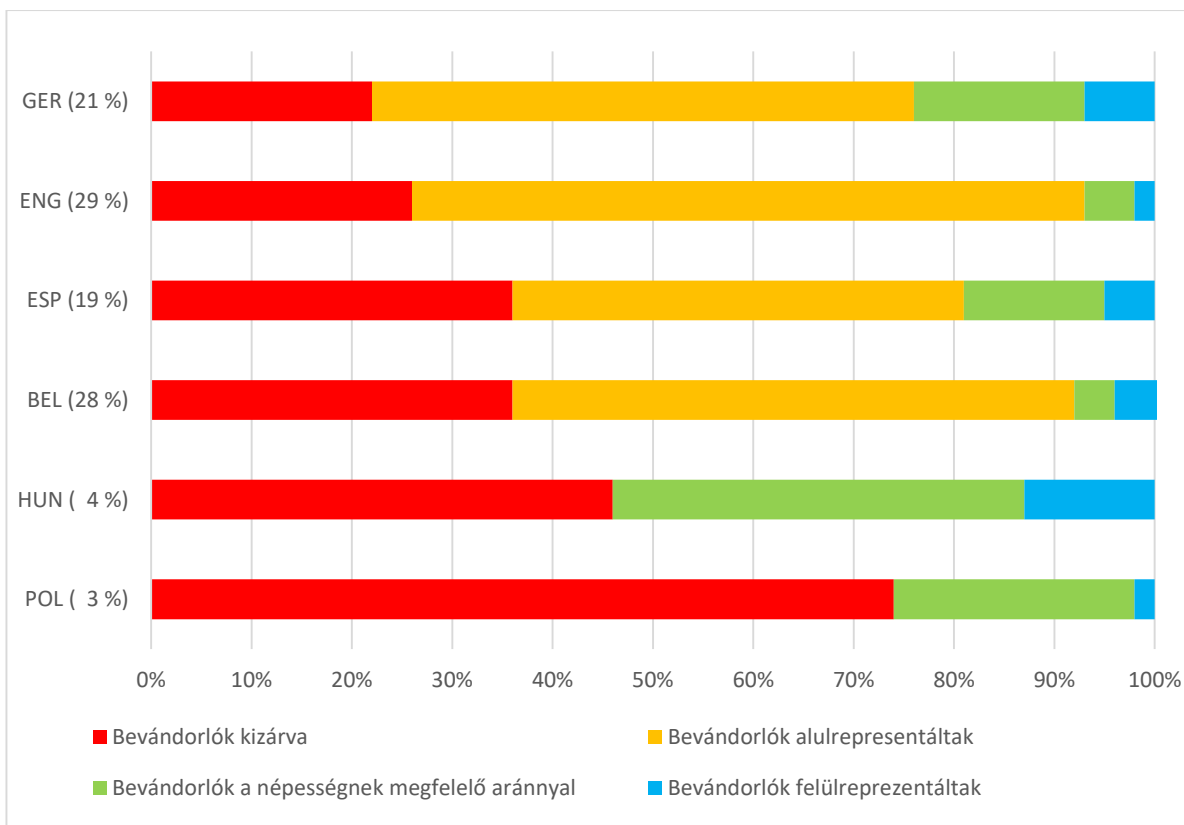
- A fogyatékkal élők csoportja az, amelyik leginkább kirekesztett vagy alulreprezentált a sportegyesületekben.
- Bár a fogyatékkal élők aránya a kutatásban részt vett országokban hasonló (17-25%), mégis eltérő azoknak a sportegyesületeknek az aránya, ahol a fogyatékkal élők célcsoportja egyáltalán nincs jelen (25-75%).
- Mind a tíz országra elmondható, hogy a fogyatékkal élők célcsoportja kirekesztett, vagy legalábbis alulreprezentált 10 egyesületből 9 esetében.
- Csak az egyesületek 2-6%-ánál (valószínűleg kifejezetten fogyatékkal élők számára működtetett sportkluboknál) mutatható ki, hogy több a fogyatékkal élő tag, mint a célcsoport aránya a lakosságban.

■ A fogyatékkal élők jogairól szóló ENSZ-egyezmény 30.5. cikkelye megerősíti a rekreációs, szabadidős és sportolási tevékenységekben való egyenlő részvételhez való jogot, és kéri a fogyatékkal élők bátorítását arra, hogy a lehető legszélesebb körben vegyenek részt a sportban, illetve kezdeményezzék részvételüket.

6. ábra: A fogyatékkal élők strukturális integrációja az európai sportklubokba

(SIVSCE 2015-2017)

7. ábra: A migrációs háttérrel rendelkezők strukturális integrációja az európai sportklubokba

(SIVSCE 2015-2017)

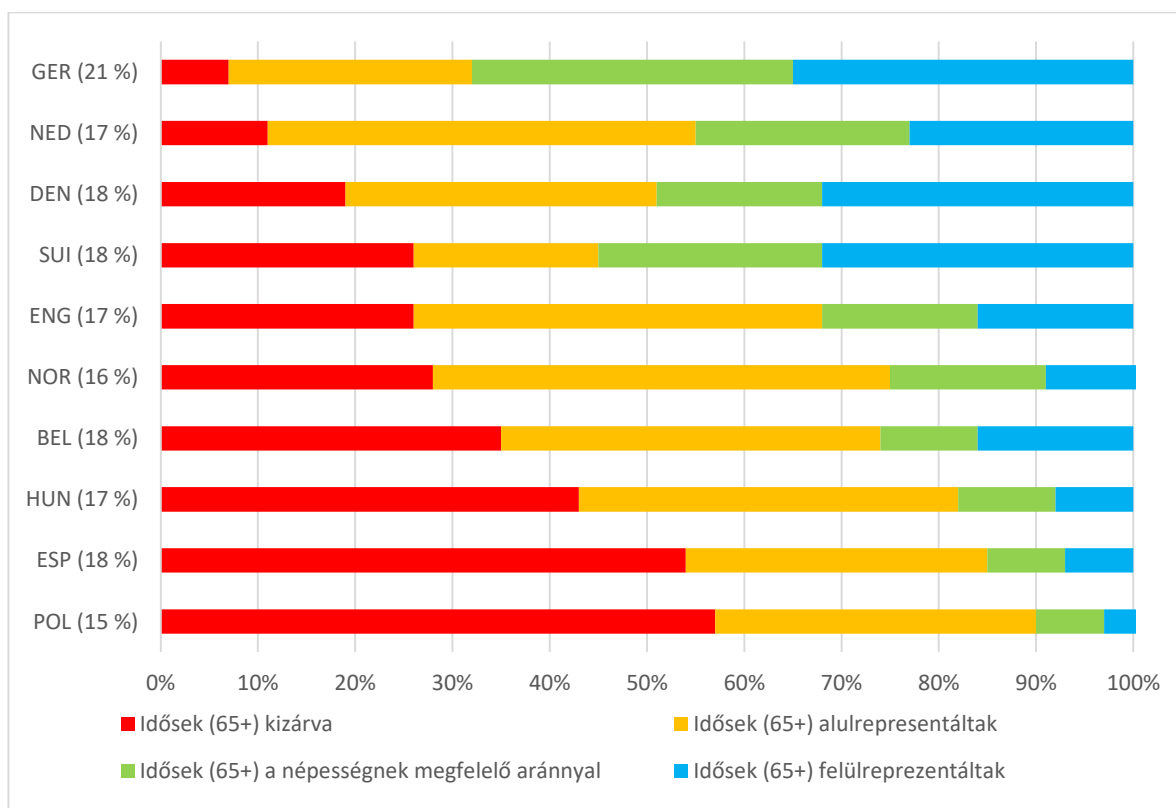
Mennyire integrálódnak a migrációs háttérrel rendelkezők az európai sportegyesületekbe?

- Migrációs* háttérrel rendelkezők egyáltalán nincsenek jelen a sportegyesületek legalább egyötödében, a többségében (4/5) pedig alulreprezentáltak.
- Csak néhány német, belga, angol és spanyol sportegyesületben nagyobb a migrációs* háttérrel rendelkezők aránya, mint a teljes lakossággörében.
- A lengyel és a magyar helyzetet külön kell értelmezni, mivel itt a lakosság körében is igen alacsony a migrációs* háttérrel rendelkezők aránya.

* Megjegyzés a magyar fordításhoz: A migrációs háttér a kérdőívben az etnikai kisebbségekhez való tartozást is magában foglalta, ezt külön nevesítette.

Mennyire integrálódnak az idősök (65+) az európai sportegyesületekbe?

- Különösen érdekes képet mutat az idősök integrációja. Miközben az idősök, az előzőekben említett célcsoporthoz hasonlóan, kirekesztettek vagy alulreprezentáltak számos európai sportegyesületben, ugyanakkor nagy számban vannak olyan sportegyesületek is (főleg Németországban, Dániában és Svájcban), ahol az idősök felülreprezentáltak a tagok között a lakosságon belüli arányukhoz képest.

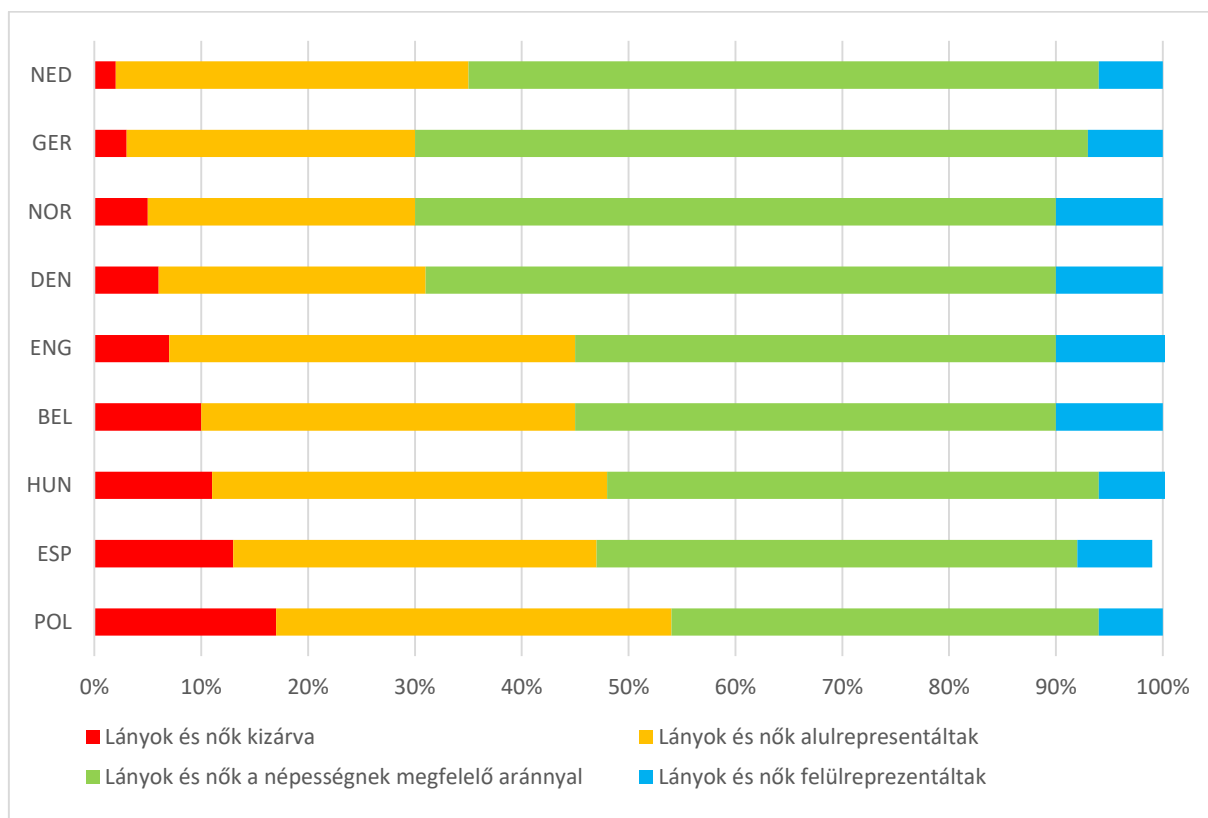

8. ábra: Az idősök (65+) integrációja az európai sportegyesületekbe (SIVSCE 2015-2017)

Mennyire integrálódtak a lányok és a nők az európai sportklubokba?

Az elmúlt évtizedekben a lányok és a nők részvétele a sportban jelentősen megnőtt szinte mind a tíz országban. Mindezek ellenére a kutatási eredmények megerősítik, hogy még mindig több férfi, mint női tagja van egy-egy sportegyesületnek.

- A megkérdezett klubok háromnegyedében a nők aránya kevesebb, mint 50%.
- A már leírt célcsoportokkal ellentétben már nagyon kevés olyan sportegyesület van, ahol a lányok és a nők egyáltalán ne lennének jelen. Csak néhány olyan ország volt (Belgium, Magyarország, Spanyolország és Lengyelország), ahol az egyesületek 10-15%-ánál nem voltak nők a tagságban.
- A kutatásban részt vett összes partnerország sportegyesületeinek körülbelül egyharmadában azonban a nők és a lányok egyértelműen alulreprezentáltak (azaz a tagok kevesebb, mint egynegyede nő).
- A sportegyesületek alig 10%-ában fordult elő, hogy a lányok és a nők egyértelműen a többséget képviselnék a tagságban (azaz a tagok több mint háromnegyede lány vagy nő).

9. ábra: A lányok és hölgyek integrációja az európai sportegyesületekbe

(SIVSCE 2015-2017)

Milyen egyéb tényezők támogatják vagy korlátozzák a strukturális integrációt a sportegyesületekben?

- A SIVSCE projekt keretében a strukturális integrációra gyakorolt hatás érdekében elemzett tényezők közül a klub nagysága az egyetlen olyan változó, amely pozitívan befolyásolja a 2. ábrán említett szempontokat (magatartás/viselkedés, cselekvés és a célcsoportok tényleges képviselete a klubokban).
- A várakozásoknak megfelelően a klubok által kínált sportágak és sportolási lehetőségek fontos szerepet játszanak annak meghatározásában, hogy mely célcsoportok tartoznak a klubhoz.
- A klubmenedzsment egyéb szerkezeti paraméterei és jellemzői összefüggnek az integráció egyes szempontjaival, de nem lehet egyértelműen meghatározni a mozgató vagy korlátozó tényezőket.
- Az adatokból az sem derül ki egyértelműen, hogy az átfogó politikai, központilag irányított programok pozitív hatással vannak-e az egyes célcsoportok strukturális integrációjára.

A GYAKORLAT KIINDULÓPONTJAI

Melyek a sportegyesületek és szövetségek számára gyakorlatban is hasznosítható elemek?

A fent bemutatott eredmények csak egy első mutatói annak, hogy a különböző társadalmi csoportok mennyire integrálódtak az európai sportegyesületekbe. Részletesebb elemzésre van szükség ahhoz, hogy teljes mértékben megértsük, hogyan lehet támogatni a sportba és a sportegyesületekbe való integrációt.

A projekteredmények a sportegyesületekre olyan hatással is lehetnek, ami a taglétszám növelésére ösztönöznék. A megkérdezett sportegyesületek több mint 50%-a állította, hogy megpróbálja integrálni a különböző célcsoportokat az egyesületbe. A többi klub számára fontos stratégiai kérdés lehet, hogy szükséges-e hasonló intézkedés ahhoz, hogy új tagokat vonzzanak be. Azok a klubok, melyek objektív módon szeretnék növelni tagságukat – több önkéntest bevonni, vagy jobban integrálni a helyi közösségeket –, a rendelkezésre álló adatokból több információt is nyerhetnek. Azok a sportegyesületek, melyek az elemzett mutatók bármelyikében az országos átlag alatt vannak, aktívan reagálhatnak és cselekedhetnek erre a kihívásra.

- (1) Például a klubok egyötöde egyáltalán nem rendelkezik migrációs háttérű tagokkal, ami azt jelenti, hogy tagokat veszítenek a másik négyötöddel szemben.
- (2) Hasonlóképpen, a sportegyesületek egyharmada arról számolt be, hogy a nők aránya szervezetükben kevesebb, mint 25%. Jó hír azonban, hogy a kutatunk is megerősítette, hogy a nők sportban való részvétele az elmúlt évtizedekben nőtt, és ez a tendencia továbbra is folytatódni látszik.

- (3) Minden országban jellemző a fogyatékkal élők kirekesztettsége, illetve biztosan alul-reprezentáltak 10-ből 9 sportegyesületben. A parasport szerepe világszerte növekszik, és a para-sportolók nem csak a paralimpiai játékok alatt kerülnek a figyelem középpontjába. Egyre több, különböző módon küzdő egyén törekszik a sport előnyeinek kihasználására.

A különlegesen vonzó ajánlatok kidolgozása az alulreprezentált célcsoportok számára biztosítja, hogy a sportegyesület ne veszítse el a versenyt. Az olyan országok klubjai esetében, amelyek az európai átlag alatt vannak, az adatokba nyert betekintés lehetőséget ad arra, hogy más országokban kipróbált és bevált intézkedéseket alkalmazzanak, soha nem elfelejtkezve a kulturális, a helyi és a különböző helyzetek adta különbségekről.

Összességében az adatok jó irányjelzőül szolgálnak ahhoz, hogy a sportegyesületek megértsek a társadalom és az egyesületi tagjaik változó igényeit, és hogy mindezekre megfelelően reagáljanak.

Több egyesület már megfelelően reagált és jó eredményt ért el azzal, hogy növekvő sportolási lehetőséget kínált az időseknek. A taglétszám növekedésének következő lehetősége talán a többi célcsoport integrációjában rejlik.

Térjen be,
NYITVA
vagyunk!

Avagy: *'Térjen be, nyitottak vagyunk!'*

GYORSJELENTÉS SPORTEGYESÜLETEK- NEK

A sportegyesületek kutatása egyben a sportegyesületeket érintő és érdeklő kérdések kutatását is jelentheti. A "Gyorsjelentés Sportegyesületeknek" című kiadványsorozat megjelentetésével a "SIVSCE-projekt" partnerei ezt is figyelembe vették.

A kutatási eredményeket oly módon csoportosítottuk a sorozatban, hogy az egyesületekben és a szövetségekben dolgozó felelős személyek gyors áttekintést kaphassanak a megszerzett ismeretekről, kiemelve a sportágazat legfontosabb szempontjait.

A kiadvány igyekezett a rendszerezett bemutatás és a közérthetőség elveit követni; a gyakorlati használhatóság érdekében kissé eltávolodni a tudományos közlés általános szabályaitól és az érdeklődés felkeltése céljából csak a legfontosabb szempontokra és kérdésekre korlátozta magát.

Kutatási jelentések, tudományos publikációk és más, a témára vonatkozó írások bővebben a weboldalon olvashatók → www.sdu.dk/sivsce

A magyar nyelvű kivonatok és dokumentumok a → www.tf.hu/sportegyesuleti-kutatas

SZERZŐK

A *Gyorsjelentés Sportegyesületeknek 1-5.* kiadványsorozatban bemutatott eredmények a következő szerzők és intézmények közös kutatásával valósult meg:

Adler Zwahlen, Jenny; Albrecht, Julia (University of Bern, SUI); **Breuer, Christoph** (German Sport University, GER); Bürgi, Rahel (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); Claes, Elien (KU Leuven, BEL); **Elmose-Østerlund, Karsten** (University of Southern, Denmark, DEN); **Feiler, Svenja** (German Sport University, GER); Gerbert, Angela (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); Illmer, Daniel (DOSB Leadership Academy, GER); **Ibsen, Bjarne** (University of Southern Denmark, DEN); Lamprecht, Markus (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); **Llopis-Goig, Ramon** (University of Valencia, ESP); **Nagel, Siegfried** (University of Bern, SUI), **Nichols, Geoff** (University of Sheffield, ENG); **Perényi, Szilvia** (University of Physical Education Budapest and University of Debrecen, HUN); **Piatkowska, Monika** (Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw, POL); **Scheerder, Jeroen** (KU Leuven, BEL); **Seippel, Ørnulf** (Norwegian School of Sports Sciences, NOR); **Steinbach, Dirk** (DOSB Leadership Academy, GER); **van der Roest, Jan Willem** (Mulier Institute, NED); **van der Werff, Harold** (Mulier Institute, NED)

VNIVERSITAT
D VALÈNCIA

NIH NORGES
IDRETTSHØGSKOLE

SDU
UNIVERSITY OF
SOUTHERN DENMARK

mulier institute

KU LEUVEN

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

